

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

Riktlinjer för utsläpp till avlopp från fordonsrelaterade verksamheter

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
2	Syfte	3
3	Målgrupp och Omfattning	3
4	Riktlinjer	4
4.1	Del 1: För verksamhetsutövare	4
4.1.1	Krav på provtagning	4
4.1.2	Krav på avloppskvalitet	5
4.2	Del 2: För provtagare	5
4.2.1	Provtagningsmetodik	5
4.2.2	Provtagningsrapport	6
4.3	Del 3 – Miljöskyddsåtgärder vid samtliga fordonsanläggningar	7
5	Relaterade dokument	8

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

1 Inledning

Uppsala Vatten och Avfall (Uppsala Vatten) har tagit fram dessa riktlinjer för att minska utsläppen av olja, metaller och andra oönskade ämnen från fordonsrelaterade verksamheter till avloppsnätet. Riktlinjerna utgör en del i den prövning som görs för varje enskild verksamhet i enlighet med Allmänna bestämmelser för vatten- och avloppsanläggningen (ABVA) i Uppsala kommun.

2 Syfte

Syftet med denna riktlinje är att minska oönskade utsläpp från verksamheter som kan påverka ledningsnätet eller reningsverken. Det är viktigt för att både det renade vattnet som släpps ut från avloppsreningsverken och det slam som bildas i reningsprocessen innehåller så låga halter av miljöskadliga ämnen som möjligt.

3 Målgrupp och Omfattning

Riktlinjen riktar sig till dig som ansvarar för en fordonsrelaterad verksamhet eller som blivit anlitad att utföra provtagning av avloppsvatten från en fordonsrelaterad verksamhet i Uppsala kommun. Riktlinjerna omfattar endast verksamheter anslutna till det kommunala spillvattennätet. För utsläpp till dagvattennätet gäller inte dessa riktlinjer. Riktvärden för utsläpp till dagvattennätet beslutas av tillsynsmyndigheten.

Fordonsrelaterade verksamheter är i dessa riktlinjer; fordonstvättar, bensinstationer, GDS-anläggningar (gör-det-själ-anläggningar), bilverkstäder, rostskyddsanläggningar, bilplåtverkstäder, billackeringsanläggningar med flera.

Riktlinjen är indelad i tre delar:

Del 1 – För verksamhetsutövare med miljöansvar för en fordonsanläggning. Här finns information om krav på provtagning och riktvärden för maximal tillförsel till avlopp.

Del 2 – För provtagare som sammanställer provtagnings- och analysrapport. Här finns information om hur provtagning ska gå till och hur rapporten bör vara utformad.

Del 3 – En sammanfattning av de allmänna miljöskyddsåtgärder som gäller för alla fordonssanläggningar.

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

4 Riktlinjer

4.1 Del 1: För verksamhetsutövare

För den som innehar en fordonsanläggning medföljer ett miljöansvar och oavsett storlek ska miljöskyddsåtgärder enligt del 3 följas.

4.1.1 Krav på provtagning

Alla fordonstvättar som tvättar mer än 1000 personbilar eller mer än 200 andra motordrivna fordon per år ska årligen ta ett prov på avloppsvattnet och analysresultat ska skickas till VA-huvudmannen. Personbilar är bilar med högst 9 sittplatser och som är permanent inredda för persontransport eller som husbilar. Andra motordrivna fordon är fordon som använder motor för framdrift, och som inte är en cykel, exempelvis lastbilar, bussar eller andra fordon.

Prov ska tas under perioden november-april (vinterhalvåret) vid tidpunkt då belastningen på anläggningen väntas vara hög.

Senast den 31 maj ska resultaten från provtagningarna redovisas till Uppsala Vatten (verksamhetsavlopp@uppsalavatten.se). Provtagningsresultaten bör vid samma tidpunkt även skickas till Uppsala kommuns miljöförvaltning (miljoforvaltningen@uppsala.se).

Mycket stora anläggningar: Anläggningar som tvättar fler än 15 000 personbilar alternativt fler än 3000 andra motordrivna fordon per år. För dessa är det lämpligt att provta mer än 1 gång per år. Innan en sådan anläggning startas ska anmälan göras till miljöförvaltningen, Uppsala kommun.

Stora anläggningar: Anläggningar som tvättar 5 001 – 15 000 personbilar alternativt 1 001 – 3 000 andra motordrivna fordon per år. Innan en sådan anläggning startas ska anmälan göras till miljöförvaltningen, Uppsala kommun.

Små anläggningar: Anläggningar som tvättar 1 000–5 000 personbilar alternativt 200–1 000 andra motordrivna fordon per år.

Övriga anläggningar: Anläggningar som tvättar färre än 1 000 personbilar alternativt 200 andra motordrivna fordon per år. Dessa har inget generellt krav på årlig provtagning, men provtagning ska lämnas vid begäran från VA-huvudman eller miljöförvaltning.

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

4.1.2 Krav på avloppskvalitet

För samtliga anläggningar gäller att provtagningsresultat skall jämföras med riktvärdena i tabell 1. Notera att riktvärdena är angivna i mg/fordon varför omräkning krävs från analyssvaren som normalt anges i µg/liter. En mall för rapportering av analysresultat finns i Excel-format på Uppsala Vattens hemsida där omräkningen sker automatiskt. En korrekt ifylld mall är en fullgod rapport och ingen ytterligare rapport behövs. Om provtagningen visar att riktvärden inte kan hållas skall en handlingsplan bifogas med provtagningsrapporten.

För andra motordrivna fordon utgår mallen från ett 12 m långt fordon, vilket innebär att en omräkning måste göras med hänsyn till fordonstyp. En fordonsenhet är ett fordon, lastbil eller buss på 12 meters längd. 0,5 fordonsenheter är t.ex. en färdtjänstbuss eller ambulans på ca 6 m. 1,5 fordonsenhet är t.ex. ledbuss eller semitrailer på ca 18 m. 2 fordonsenheter är en lastbil plus släp på ca 24 m.

Tabell 1. Maximal mängd förorening per tvättat fordon.

Analysparameter	Personbil	Lastbil, buss eller annat fordon
Samlingsparameter: Bly, krom, nickel	5 mg/fordon	15 mg/fordon
Kadmium	0,10 mg/fordon	0,30 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Koppar	30 mg/fordon	90 mg/fordon
Oljeindex	2,5 g/fordon	7,5 g/fordon

4.2 Del 2: För provtagare

4.2.1 Provtagningsmetodik

Anläggningens storlek avgör huruvida veckoprovet eller dygnsprovet skall tas:

- Mycket stora anläggningar: Krav på kvartalsvis veckosamlingsprov
- Stora anläggningar: Krav på årligt veckosamlingsprov
- Små anläggningar: Krav på årligt dygnsamlingsprov

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

Med veckosamlingsprov menas provtagning under sju dygn i följd. Provtagning av oljeindex och pH ska tas som dygnsprov. Det dygnsprov bör tas under det första eller sista dygnet, och samlingsprovet för övriga parametrar tas över resterande 6 dygn. Notera antal tvättade fordon och vattenförbrukning under det dygn som oljeindex mäts samt separat för de resterande sex dygnen.

Provtagningen ska ske enligt följande:

- Provtagning ska ske med automatisk provtagare i avsedd provtagningspunkt på utgående behandlat tvättvatten
- Provtagning ska genomföras flödesproportionellt eller tidsstyrt under den tid vatten lämnar anläggningen (tidsstyrt innebär minst ett prov var 15:e minut under anläggningens öppettider)
- Proverna ska tas av behörig provtagare (enligt SNFS 1990:11, MS: 29, bilaga 1)
- Vid provtagningstillfället ska tvätten vara i gång som vanligt och ingen rengöring av tvätthallen får ske då detta kan påverka resultatet
- Vid provtagningstillfället ska minst två månader ha passerat sedan senaste tömningen av golvrännor och avskiljarsystem.

4.2.2 Provtagningsrapport

Rekommenderat att använda den Excel-mall som finns på Uppsala vattens hemsida för rapportering.

*Rapporten ska innehålla följande uppgifter:***Information om verksamheten:**

- Verksamhetens namn och organisationsnummer
- Adress
- Fastighetsbeteckning och fastighetsägare
- Ansvarig person på anläggningen
- Antal tvättade fordon per år
- Beskrivning av reningsanläggningen; fabrikat, anläggningsår, recirkulationsgrad
- Total vattenförbrukning föregående kalenderår

Information om provtagningen:

- Beskrivning av provtagningsförfarandet; provtagare, provtagningsdatum, provtagningspunktens placering samt om provtagningen var flödesproportionell eller tidsstyrd
- Antal tvättade fordon och om det är personbilar eller andra motordrivna fordon samt vattenförbrukning vid provtagningstillfällena
- Senaste datum för tömning av oljeavskiljaren före aktuellt provtagningstillfälle

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

Provtagningsresultat och eventuell handlingsplan:

- Resultatet från provtagningen ska redovisas i mg/liter
- Resultatet ska med hjälp av vattenförbrukning och antal tvättade fordon under provtagningsperioden räknas om till enheten mg/fordon och jämföras med riktvärden i tabell 1
- Kopia på analysprotokollen ska bifogas
- Eventuella överskridanden av riktlinjerna ska tydligt markeras och resulterar i krav på handlingsplan. En handlingsplan innebär en beskrivning av vilka åtgärder som planeras och skall bifogas i de fall som riktvärden överskrids.

4.3 Del 3 – Miljöskyddsåtgärder vid samtliga fordonsanläggningar

Följande krav gäller alla fordonsrelaterade verksamheter oavsett storlek.

- I första hand ska lokaler på fordonsanläggningar där så är möjligt vara utan avlopp. Alternativt ska lokalerna vara utrustade med avskiljarsystem, det vill säga slam- och oljeavskiljare. Oljeavskiljaren ska vara rätt dimensionerad för verksamheten.
- Vid nyinstallation eller verksamhetsförändring bör klass 1 oljeavskiljare installeras för att klara utsläppskraven. En klass I avskiljare ska klara en avskiljningsgrad på högst 5 mg olja/liter i utgående vatten.
- Nyinstallerade avskiljarsystem ska vara konstruerade och dimensionerade i enlighet med standard SS-EN 858, och ska genomgå installationskontroll av personal som är behörig att utföra 5-årskontroller enligt SS-EN 858-2. Installationskontrollen ska dokumenteras.
- Vatten från detaljtvätt som exempelvis däck- och motortvätt får inte avledas till avskiljarsystemet utan ska tas om hand som farligt avfall.
- Golvavlopp i smörjgrop ska vara anslutet till spilloljetank, alternativt sättas igen. Förbindelse till spill-/dagvattennät får inte finnas.
- Verkstadsgolv ska i första hand torrstädas (sopning, dammsugning). Om verkstadsgolvet behöver skuras ska skurvattnet samlas upp och tas om hand som farligt avfall.
- Tömning av hela slam- och oljeavskiljaren, det vill säga olja, slam och vatten, ska ske när 50 % av slamvolymen eller 80 % av lagringskapaciteten för olja är fylld. Ofta behövs minst en tömning per år. Efter tömning ska avskiljaren återfyllas med vatten. Vid toppsugning av oljeavskiljare ska slamnivån kontrolleras för att

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

säkerställa att det vid denna tömning räcker att ta endast oljan.

Tömningskontrakt ska tecknas med godkänd entreprenör¹.

- Avskiljarsystem ska vara försedda med oljenivåalarm och om automatisk avstängningsventil finns, dämningsslarm. Larmsignal ska ges både optiskt och akustiskt. Larmet ska placeras så att personal snabbt och enkelt upptäcker om larmet har löst ut. Att givaren för oljenivåalarmet fungerar ska kontrolleras i samband med 6-månaderskontroll (ej enbart genom att använda testknapp på larmpanel).
- Avskiljarsystem i verksamheter där större mängder slam kan uppstå ska även utrustas med larm för slamnivå. Exempel på sådana verksamheter är tvätt av lastbilar, jordbruksmaskiner, anläggningsfordon eller andra motorredskap.
- Avskiljarsystem får inte utrustas med så kallad bypass-ledning.
- Slam- och oljeavskiljarsystem ska underhållas enligt tillverkarens instruktioner var sjätte månad av utbildad personal. Minimikrav för vad som ska ingå i 6-månaderskontroll finns i SS-EN 858-2. 6-månaderskontroller ska dokumenteras.
- Avskiljarsystemet ska kontrolleras vart femte år av person utbildad för sådana kontroller enligt standard SS-EN 858-2.
- Spillolja och övriga kemikalier (ex. kylarglykol, bromsvätska, spolarvätska) får inte tillföras avloppsanläggning och ska förvaras invallade eller placerade i lokal där läckage inte kan nå avloppet. Invallningen ska kunna rymma den största behållarens volym + 10 % av övriga behållares volym.
- Säkerhetsdatablad för kemiska produkter ska finnas på anläggningen.
- Självspaltande eller självseparerande avfettningsmedel som endast bildar temporära stabila emulsioner med lätta vätskor och där emulsion bryts ner innan oljeavskiljning får användas för fordonstvättar som saknar ytterligare rening.

5 Relaterade dokument

[Riktlinjer för utsläpp av avloppsvatten från industrier och andra verksamheter \(upsalavatten.se\)](https://www.upsalavatten.se)

[Riktlinjer för periodiska utsläpp av flytande avfall och restprodukter till avloppsnätet i Uppsala kommun \(upsalavatten.se\)](https://www.upsalavatten.se)

¹ Tömningskontrakt innebär att man skriftligen gör ett avtal om tömning av slam- och oljeavskiljaren med en tömningsentreprenör som är godkänd av länsstyrelsen att transportera farligt avfall.

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.

Dokumenttyp:

Styrande dokument - Riktlinje

Datum:

[2026-06-24]

Dokumentbeteckning/version:

[UVADOK-00051-18/v 2]

Konfidentialitetsklass:

[K1 Offentlig]

På [Uppsala Vattens hemsida](#) finns en [Excel-blankett](#) som kan användas för att rapportera provtagningsresultaten enligt dessa riktlinjer.

OBS! Kontrollera giltighet på utskrivet dokument.

Aktuell version av detta dokument finns att hämta i ledningssystemet. En utskriven version ska aldrig betraktas som gällande.